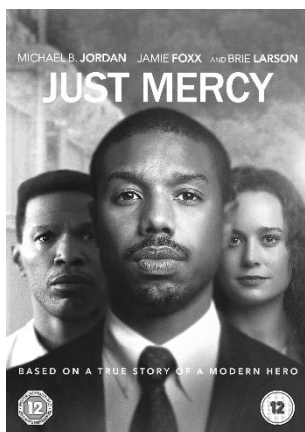

1. Verlangen naar recht voor onschuldigen

Een poosje geleden zag ik een film, die in feite helemaal draait om dat thema 'gerechtigheid', waarover het ook gaat in die zaligspreking van Jezus. De film heet *Just Mercy* en kwam uit in 2019. Het is het waar gebeurde verhaal over een jonge advocaat, Bryan Stevenson, die was opgeleid aan de Harvard-universiteit, één van de meest beroemde universiteiten van Amerika. Bryan, die trouwens nog steeds leeft, heeft een Afro-Amerikaanse achtergrond. En na zijn opleiding kreeg hij één groot verlangen: hij wilde zich als advocaat gaan inzetten voor mensen die ter dood veroordeeld zijn, met name in de zuidelijke staat Alabama. Waarom wilde hij dat? Hij ontdekte dat veel van deze mensen ter dood veroordeeld waren op grond heel rammelend bewijsmateriaal. Maar het waren bijna allemaal mensen met een zwarte huidskleur. Zij konden geen goede advocaat betalen, zij kregen geen goede verdediging en geen eerlijk proces. Veel van hen waren onschuldig ter dood veroordeeld. In de film zie je dat Bryan aan zijn moeder gaat vertellen dat hij dit werk wil gaan doen. Als hij dat vertelt, klapt zijn moeder helemaal dicht, het lijkt of haar wereld instort. Haar veelbelovende zoon, met die prachtige opleiding, gaat werk doen wat nauwelijks betaalt, maar vooral: wat enorme gevaren met zich meebrengt. Ze zegt tegen Bryan: 'Wat jij gaat doen, zal een heleboel mensen boos maken.' En dat klopt ook. Bryan wordt op alle mogelijke manieren tegengewerkt. Als hij de gevangenen wil bezoeken, wordt hij door de bewakers zwaar vernederd. De politie houdt hem aan op een stille landweg, laat hem uit zijn auto komen, zet een pistool tegen zijn hoofd en doorzoekt zijn auto, zonder enige verklaring. Hij heeft een vrouwelijke collega, zij wordt met de dood bedreigd. En misschien nog wel het ergste: de gevangenen zelf, degenen die Bryan wil helpen, vertrouwen hem eerst voor geen cent. Ze denken dat hij uit is op het geld van hun familie. Maar Bryan vraagt geen geld, hij heeft een stichting opgericht om dit werk te kunnen doen. Je begrijpt: de hele film gaat over die vraag: lukt het om onschuldige gevangenen vrij te krijgen, lukt het om hen te redden van de dood? Ik zal niet de afloop verklappen, maar ik kan wel dit zeggen: de weg is onvoorstelbaar zwaar en lang, en soms lukt het niet, maar soms lukt het ook wél. Alleen: of het nu wel lukt of niet lukt, één ding is duidelijk: de gevangenen en hun familie krijgen weer hoop. Er is iemand die écht opkomt voor het recht. Eén van de gevangenen zegt: 'Dat er iemand is die voor mij vecht, dat maakt voor mij alles anders.'

2. Gerechtigheid: dat recht wordt wat krom is

Bryan Stevenson is iemand van wie je terecht kunt zeggen dat hij 'hongert en dorst' naar gerechtigheid. Wat is dat eigenlijk, gerechtigheid? En wat betekent die zaligspreking eigenlijk voor óns, voor het gewone leven? In dat woord gerechtigheid zit het woordje 'recht'. En daar gaat het om: om rechte verhoudingen, dat alles wat krom is wordt réchtgezet. En als je daarover nadenkt, dan heeft dat te maken met het héle leven. Want overal zijn dingen krom. In de relaties tussen mensen. Overal waar je elkaar niet vertrouwt, of waar achter iemands rug om slecht over die ander gesproken wordt, overal waar je niet eerlijk bent tegen elkaar of elkaar een hak zet, al die relaties zijn krom en niet recht. Denk even aan je eigen leven: hoeveel relaties zijn er niet verstoord? Of ze lopen moeizaam. Hoe vaak gaat het niet mis tussen mensen: ruzies, conflicten, bedrog, misbruik...? Ook op grote schaal: denk aan de oorlog in Ethiopië, aan de dreiging rondom Oekraïne, denk aan de oneerlijke verdeling van rijkdom en van voedsel. Er gaat zóveel mis tussen mensen. Waar zijn de rechte verhoudingen tussen mensen? Waar is de gerechtigheid? Kun je daar niet vreselijk naar verlangen? Stel dat ál die verhoudingen rechtgetrokken zouden worden. Stel dat al die conflicten zouden worden opgelost, dat alle oneerlijkheid zou

verdwijnen, dat haat en geweld overal plaats zouden maken voor liefde en dienstbaarheid...

Dat geldt tussen mensen, maar ook tussen mensen en dieren. In Thailand worden massaal aapjes ingezet om kokosnoten te oogsten uit de bomen. Dat las ik in de krant, deze week. Die aapjes zitten vast aan een ketting en ze worden bewaard in zulke kleine hokjes dat ze zich nauwelijks kunnen bewegen. Dit is zó krom, zó misdadig. Er is een Nederlander, Edwin Wiek, die zich inzet voor deze aapjes, en dat lijkt succesvol. Ook zo iemand hongert en dorst naar gerechtigheid. Want ook tussen de mens en de schepping is er zóveel krom. Stel dat ook op dát punt alles récht zou worden wat nu krom is... wat zou dat een nieuwe wereld betekenen: met echte zorg voor dieren, voor planten en bomen, voor de natuur die God zo mooi heeft gemaakt.

Je voelt wel aan: gerechtigheid staat tegenover zonde, tegenover alles wat relaties krom buigt, wat relaties verstoort en kapot maakt. Niet voor niets zegt de apostel Petrus, we hoorden dat aan het begin van de dienst: 'Maar wij verwachten, overeenkomstig Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont.' Niet: waar de gerechtigheid logéért. Of: waar de gerechtigheid af en toe éventjes te zien is, in een flits. Nee, 'waar gerechtigheid wóont', waar alles gerechtigheid ádemt, waar niets meer krom is, waar alles goed is, waar alle relaties recht zijn, waar harmonie is tussen de mensen onderling, tussen de mens en de natuur, en vooral: tussen mensen en God.

3. Alles begint bij een rechte verhouding met God

Want daar komen we bij de diepste kern van het probleem, de bron van alle ellende: dat is de verstoorde relatie van ons, mensen, met GóD! Als Gods Heilige Geest voortdurend ons hele leven doortrekt, dan ontstáán er geen kromme verhoudingen. Dan gáát het niet mis in relaties. Dan wórdt de natuur niet verwoest. Dan worden er geen dieren mishandeld en mensen bedrogen en uitgebuit.

De bron van alle ellende is de zonde: onze opstand tegen God. Wij denken alles beter te weten dan onze Schepper. Dat is begonnen in het paradijs, met het eten van de verboden vrucht, maar het niet het verhaal van Adam en Eva, nee, het is óns verhaal. Het is jóúw verhaal, het is mýjn verhaal. Als het niet goed zit tussen jou en GóD, zit het ook niet goed tussen jou en andere mensen, en zit het ook niet goed tussen jou en je hele omgeving. Juist daarom hebben we dat verhaal gelezen dat Jezus vertelt, over een Farizeeër en een tollenaar. Ze komen allebei in de tempel en ze gaan allebei bidden. Je zou zeggen: 'Dan zit het wel goed, toch? Als iemand gaat bidden, zit het toch goed?' Maar luister even mee, vers 11: 'De Farizeeër stond daar en bad dit bij zichzelf: O God, ik dank U dat ik niet ben zoals de andere mensen: rovers, onrechtvaardigen, overspelers of ook als deze tollenaar. Ik vast tweemaal per week. Ik geef tienden van alles wat ik bezit.' Merk je dat? 'Dank U, Heer, dat ik niet onrechtvaardig ben.' Oftewel: 'Ik ben rechtvaardig. Maar moet je die tollenaar zien, wat een ellendeling...' En dan de tollenaar, de tolontvanger, in dienst van de Romeinen, van de bezetters, een landverrader, en bovendien een uitbuiters, die meer eiste dan hij mocht eisen. Ja, het klopt, wat die Farizeeër zei: de tollenaar ís een ellendeling. Maar wat zegt Jezus? Vers 13: 'En de tollenaar bleef op een afstand staan en wilde ook zelfs zijn ogen niet naar de hemel opheffen, maar sloeg op zijn borst en zei: "O God, wees mij, zondaar, genadig." Ik zeg u (zegt Jezus): Deze man ging *gerechtaardigd* terug naar zijn huis, in tegenstelling tot die andere. Want ieder die zichzelf verhoogt, zal vernederd worden en wie zichzelf vernedert, zal verhoogd worden.'

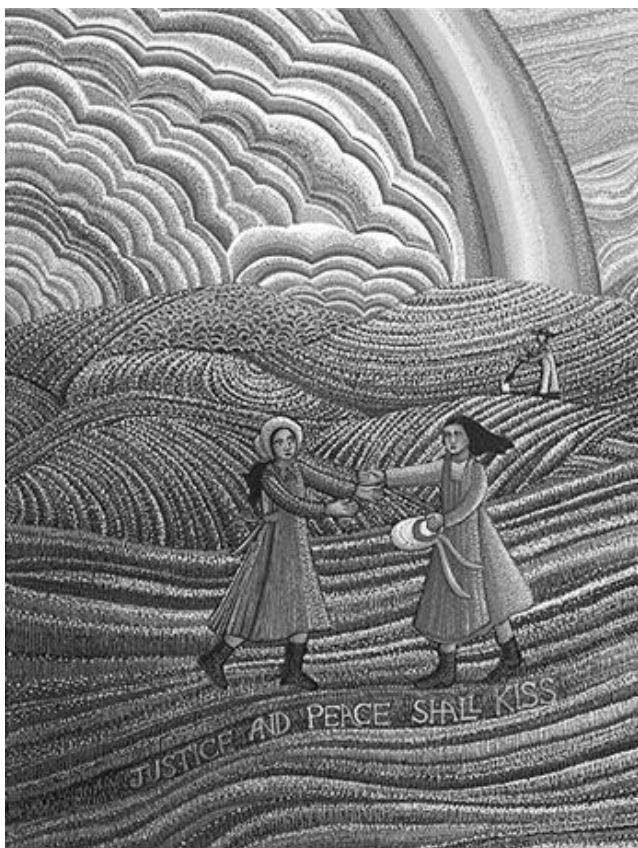
Zie je dat: dit is ge-recht-igheid. Tussen de tollenaar en God komt het goed. Wat krom is wordt recht. Waarom? Omdat deze man berouw heeft. Hij komt bij God als een 'arme van geest' (denk aan de eerste zaligspreking), hij komt met lege handen. Deze tollenaar treurt om zijn zonden, om zijn foute leven (de tweede zaligspreking: 'Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden.'). Zijn hart is geen steen meer, zoals bij die Farizeeër, die is nog keihard. Nee, het hart van de tollenaar is zacht geworden, hij legt zijn leven compleet in Gods handen. Dat is wat zachtmoedigen doen. Denk aan de derde zaligspreking: 'Zalig zijn

de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven.' Deze tollenaar heeft ten volle begrepen waar het om draait: om genade, om vergeving, dat Góð je komt rechtvaardigen. Want dat kun je dus niet zelf. Je kunt jezelf niet rechtvaardig verklaren. Dat is wat die Farizeeër doet, en dat is irritant en lachwekkend. Nee, de tollenaar wordt gerechtvaardigd, hij wordt door Góð rechtvaardig verklaard, God Zélf geeft hem kwijtschelding van ál zijn schulden. Gerechtigheid komt niet uit jezelf, gerechtigheid komt van buitenaf. En daarom zijn die beelden zo terecht: dat je hóngert, dat je dórst hebt naar gerechtigheid. Als je honger hebt, kun je dat eten niet uit jezelf halen, nee, je verlangt naar eten dat je wordt áángereikt. En als je dorst hebt, dan heb je van búitenaf water nodig. Gerechtigheid wordt je gegeven.

4. Gerechtigheid... Jezus' geschenk voor ons

Besef je dat Jezus Zélf hongerde en dorstte naar de gerechtigheid? Letterlijk! In de woestijn vastte Hij veertig dagen. Veertig dagen zonder eten. Stel het je eens voor! Waarom deed Hij dat? Dat deed Hij om de duivel te weerstaan, voor ons! Om ons in de rechte verhouding met God te brengen. Jezus hongerde naar de gerechtigheid.

En Hij had ook dorst. aan het kruis riep Hij het uit: 'Ik heb dorst!' En waarom hing Hij daar? Hij hing daar om ons weer bij God te brengen, om ons in de réchte verhouding met onze hemelse Vader te brengen. Jezus dorstte naar de gerechtigheid. Maar er is iets vreemds. Vergelijk de Here Jezus nu eens even met Bryan Stevenson. Bryan Stevenson hongert en dorst naar de gerechtigheid, dat onschuldige gevangenen éíndelijk vrijkomen. Jezus hongert en dorst naar de gerechtigheid, dat schúldige mensen éíndelijk vrijuit gaan. Is dat niet vreemd? Als schuldige mensen vrijuit gaan, dan is dat toch juist géén gerechtigheid? Schuldige mensen, zondaars zoals jij en ik, die vrijspraak krijgen?! Dat kán ook niet. Dat ís ook niet rechtvaardig. Schuld móét

worden bestraft, anders neem je het kwáád niet serieus, anders neem je de slachtoffers van het kwaad niet serieus. Schuld die onbestraft blijft, dat is ónrecht! Juist daarom neemt Jezus Zélf die schuld op Zijn schouders. Juist daarom gaat Hij Zélf de dood in aan het kruis, zodat de zonde wordt bestraft, zodat er recht is, en tégelijk, voor ons: vrijspraak! Vergeving! Ruimte! Nieuw leven! Jezus herstelt onze verhouding met God, en als die verhouding récht gemaakt is, dan stroomt Zijn Heilige Geest ons leven in, en

dan wordt ook in ons leven alles anders. Dan wordt onze verhouding tot andere mensen anders, dan wordt onze verhouding tot de dieren anders, en tot de schepping anders. Dan wordt recht wat krom was.

Gerechtigheid moet je gegéven worden, van buitenaf, door God Zelf. En Hij geeft ons die gerechtigheid in Jezus, in Zijn offer aan het kruis. En daarom eten wij volgende week het brood, als teken van Zijn lichaam, en we drinken van de wijn, als teken van Zijn bloed. Het zijn tekenen die ons worden gegéven, die ons worden aangereikt, van buitenaf, om ons van binnen tot nieuwe mensen te maken.

5. Droom ervan, de gerechtigheid die komt!

'Zalig zijn zij die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.' Zie je dat? Ja, zij zullen verzadigd worden: als God die nieuwe hemelen en die nieuwe aarde geschapen heeft, waar gerechtigheid woont. Zij zullen verzadigd worden, voor eeuwig, álles zal goed zijn, rechte verhoudingen, overal, voor altijd. Maar wie honger en dorsten naar die gerechtigheid, zijn nú al zalig. Je bent nú al een gelukkig mens, als je je uitstrekt naar die gerechtheid, die God je geeft.

Wat heerlijk om daarvan te dromen, om ernaar uit te kijken, Gods heerlijke toekomst, als de gerechtigheid op de nieuwe aarde woont en in die nieuwe hemelen. Straks zingen we uit Psalm 85, moet je horen hoe prachtig!

'Dan wordt genâ van waarheid blij ontmoet.' De genade en de waarheid, die ontmoeten elkaar met blijdschap! Het is niet óf genade, óf de ongenadige waarheid, nee, waarheid en genade, ze vallen elkaar in de armen!

Dan wordt 'de vrede met een kus van 't recht gegroet.' dat recht is niet veroordelend, nee, dat recht geeft vrede! Recht en vrede kussen elkaar!

'Dan spruit de trouw uit d' aarde blij omhoog, gerechtigheid ziet neer van 's hemels boog.'

De gerechtheid kijkt uit de hemel met blijdschap naar deze aarde.

'Dan zal de HEER ons 't goede weer doen zien, dan zal ons 't land zijn volle garven bieden': zijn volle schoven, een rijke oogst, overal voedsel!

'Gerechtigheid gaat voor Zijn aangezicht,

Hij zet z' alom, waar Hij Zijn treden richt.' Overal waar God komt, daar plant Hij Zijn gerechtigheid, om daar te wónen.

Dit is onze toekomst! Hier mag je naar uitkijken! Hier mag je naar verlangen! Droom er maar van, doe deze week je ogen maar eens dicht en probeer het je voor te stellen, een wereld waarin gerechtigheid wóónt. Hoe meer je ernaar gaat verlangen, hoe meer je er ook zelf, automatisch, naar gaat léven. Je verlangen richt je gedrag.

6. En weet je nú gerechtvaardigd door Gods genade

Gerechtigheid, je mag ernaar honger en dorsten. En in het Heilig Avondmaal komt Jezus Zelf naar je toe om je te bemoeiden: 'Hier! De tekenen van Mijn gerechtheid voor jou! Je mag nú al gelukkig zijn, je mag nú al zalig zijn, omdat je ernaar verlangt dat God álles zal zijn voor iedereen! Omdat je ernaar smacht dat de gerechtigheid hemel en aarde zal vervullen.'

Die tollenaar, die ging naar huis als een gelukkig mens, want hij was gerechtvaardigd, door God Zelf. Als wij nu volgende week het Avondmaal vieren, hier in de kerk, of thuis, hoe kun je dan daarna weer verder als een gerechtvaardigd mens? Hoe kan het dan recht zijn tussen God en jou? Dat kan alleen als je, net als die tollenaar, met lege handen bij God komt en het met hem mee bidt: 'O Heer, wees mij, zondaar, genadig.' Genade is de basis voor recht. Die film, waarmee ik begon, is niet heel uitgesproken christelijk. Hoewel, er zitten een paar verrassende momenten in. Maar het viel me op, dat die hele film gaat over gerechtigheid, maar dat de titel van de film is: *Just Mercy*, 'Alleen genáde'. Want alleen wie met genadige ogen leert kijken, zal ook gaan verlangen naar gerechtigheid. Bryan Stevenson zegt in die film: 'We all need mercy.' En zo is het. 'We all need mercy'. Wij hebben allemaal genade nodig. Kom maar, deze week, in je gebed bij Jezus. En bid het maar: 'Heer, wees mij, zondaar, genadig.' Hij laat je niet staan, maar Hij zal je versterken met brood en met wijn. Uit liefde. Pure liefde voor jou. Voor niets. *Just mercy*. Amen.